

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Fiskeridirektoratet
Postboks 185 Sentrum
Strandgaten 229
5804 BERGEN

Deres ref

Vår ref

Dato

15/6172-2

12.01.16

Instruks om krav til forholdsmessighet mellom driftsgrunnlag og fartøystørrelse ved tildeling av deltakeradgang

Fiskeriforvaltningen har over tid utviklet en forvaltningspraksis som innebærer at en avslår søknad om tildeling av deltakeradgang eller spesiell tillatelse (konsesjon) ved utskifting av fartøy eller splitting av fisketillatelser, dersom driftsgrunnlaget ikke står i et rimelig forhold til fartøyets størrelse. Denne praksisen vil i det følgende bli omtalt som forholdsmessighetskravet.

Forholdsmessighetskravet har først og fremst betydning for kystfiskeflåten, dvs. ved søknad om tildeling av deltakeradgang. Kravet får bare anvendelse dersom driftsgrunnlaget er så mye *mindre* enn fartøyet at de ikke står i et rimelig forhold til hverandre. Dersom driftsgrunnlaget er *større* enn fartøyet, vil avslag kunne vurderes i medhold av deltakerforskriftens krav om at fartøyet må være egnet, bemannet og utstyrt for det aktuelle fisket, eller deltakerlovens krav til fartøyets utrustning og egnethet dersom det dreier seg om en spesiell tillatelse.

Fiskeriforvaltningen har kompetanse til å avslå *søknader om deltakeradganger* i medhold av forholdsmessighetskravet fordi deltakerforskriften gir forvaltningen et fritt skjønnet til å avslå søknader om splitting og utskifting, jf. at §§ 46 og 47 i deltakerforskriften for 2016 er såkalte "kan-bestemmelser". Eventuelt avslag på *søknad om spesiell tillatelse (konsesjon)* i medhold av samme praksis kan forankres i kan-skjønnet i deltakerloven § 17 eller i deltakerloven § 12, jf. § 7 første ledd bokstav a. Dersom fartøyet er over 15 meter og ikke tildelt noen spesiell

tillatelse eller deltakeradgang på grunn av nevnte praksis, vil også *søknad om ervervstillatelse* for fartøyet kunne bli avslått i medhold av ervervstillatelsesforskriften § 2 a, jf. deltakerloven § 7 første ledd bokstav a.

Forholdsmessighetskravet er begrunnet i et mål om å tilpasse fiskeflåten fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de viltlevende marine ressursene. Dette målet gjenspeiles i deltakerlovens formålsbestemmelse og er omtalt som en avslagsgrunn i deltakerloven § 7 første ledd bokstav a. Mer konkret bidrar forholdsmessighetskravet til å opprettholde en variert flåtestruktur og motvirke en kapasitetsøkning ved at større fartøy tildeles deltakeradganger dimensjonert for små fartøy.

Forholdsmessighetskravet forutsetter i dag en skjønnsmessig vurdering hvor en både ser hen til fartøyets størrelsesparametere som faktisk lengde, bredde, alder, lasteromsvolum, bruttotonnasje og maskinkraft, og til hvilket driftsgrunnlag fartøyet søkes tildelt, og da særlig til deltakeradgangenes hjemmelslengde.

Det har vist seg ganske krevende å foreta denne skjønnsmessige vurderingen i en del saker, særlig dersom fartøyet har flere driftsgrunnlag som skal vurderes samlet i forhold til fartøystørrelsen. Den utstrakte bruken av skjønn har antakelig bidratt til at praksis blir mer uforutsigbar og vanskeligere tilgjengelig for aktørene. Praksis rundt forholdsmessighetskravet har dessuten blitt betydelig mer aktuell den senere tiden på grunn av en økning i antall relevante søknader, noe som sannsynligvis har sammenheng med endringene i deltakerloven i juni 2015 som la til rette for forenklet søknadsprosess ved tildeling av spesiell tillatelse og deltakeradgang.

Departementet mener på denne bakgrunn at det bør foretas en avklaring av forvaltningspraksis i en egen instruks slik at forholdsmessighetskravet blir enklere og mer forutsigbart for aktørene.

Vi legger opp til en avvikling av forholdsmessighetskravet i de større fartøygruppene hvor overregulering og maksimalkvoter benyttes i mindre grad og behovet for en slik praksis derfor er lite. En slik oppmykning vil gi fartøyeierne større fleksibilitet i valg av driftsformer og legge til rette for en friere fartøyutforming.

Det legges også opp til at det heretter alltid skal foretas en selvstendig vurdering av hver enkelt deltakeradgang i forhold til fartøyets faktiske lengde, slik at det ikke lenger vil være nødvendig å foreta noen samlet vurdering av alle deltakeradgangene i forhold til fartøyets faktiske lengde, som erfaringsmessig har medført mange vanskelige skjønnsmessige vurderinger.

Departementet har på denne bakgrunn besluttet å instruere Fiskeridirektoratet om at søknad om deltakeradgang til erstatning for tilsvarende deltakeradgang som oppgis (splitting) og søknad om deltakeradgang ved utskifting av fartøy skal avslås hvis det dreier seg om

- tildeling av deltakeradgang med hjemmelslengde under 11 meter i andre fiskerier enn kystfisket etter makrell, til fartøy med største lengde på 15 meter eller mer, eller
- tildeling av deltakeradgang med hjemmelslengde under 13 meter i kystfisket etter makrell til fartøy på 21 meter eller mer.

Søknadene skal avslås med den begrunnelse at deltakeradgangens hjemmelslengde ikke står i et rimelig forhold til fartøyets størrelse (forholdsmessighetskravet), og under henvisning til kan-skjønnet i deltakerforskriften for 2016 §§ 46 eller 47 eller bestemmelser som kommer til erstatning for disse. Fiskeridirektoratet skal sette som vilkår for tildeling at fartøyet ikke bygges om i strid med forutsetningene i relevant strekpunkt ovenfor.

For øvrig skal søknader om tildeling av deltakeradganger etter deltakerforskriften og søknader om tildeling av spesielle tillatelser etter konsesjonsforskriften heretter ikke avslås under henvisning til dette forholdsmessighetskravet. Dette innebærer bl.a. at søknader om tildeling av deltakeradgang i fiskerier der hjemmelslengde ikke inngår i kvotefastsettelsen, og søknader om tildeling av spesielle tillatelser, aldri skal avslås i medhold av dette forholdsmessighetskravet.

Denne instruksen har ingen betydning for øvrige vilkår for og praksis om tildeling av deltakeradgang og spesiell tillatelse. For eksempel skal deltakerforskriftens vilkår om at fartøyet må være egnet, bemannet og utstyrt for det aktuelle fiske for tildeling av deltakeradgang praktiseres på samme måte som tidligere. Det samme gjelder krav til fartøyets utrustning og egnethet ved tildeling av spesiell tillatelse etter deltakerloven § 12, jf. § 8.

Deltakeradgang som er tildelt før denne instruksens fastsettelse skal ikke omgjøres fordi tildelingen ikke oppfyller forholdsmessighetskravet i denne instruksen. Denne instruksen skal ikke være til hinder for at slike deltakeradganger kan tildeles i forbindelse med salg for fortsatt drift, og heller ikke til hinder for at de kan tildeles i forbindelse med utskifting av fartøy dersom utskiftingen omfatter hele driftsgrunnlaget som det aktuelle fartøyet var tildelt da denne instruksen ble besluttet, jf. deltakerforskriften §§ 44 og 47.

Ved søknad om bruk av leiefartøy gjelder det også et krav om forholdsmessighet, mellom leiefartøyet og driftsgrunnlaget leiefartøyet skal fiske på. Herværende instruks får imidlertid ikke anvendelse på forholdsmessighetskravet i leiefartøysaker. Departementet tar sikte på å komme tilbake med nærmere retningslinjer for leiefartøysaker på et senere tidspunkt.

Med hilsen

Vidar Landmark
ekspedisjonssjef

Martin H. Bryde
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:
Norges Fiskarlag
Norges Kystfiskarlag
Pelagisk Forening
Fiskebåt